

- ¶ Jan Bruijns, *Stilte over Zeeland. De wereld van Johan Melse*, publikatie van de Archiefdienst Goes 39, De Koperen Tuin, Goes, 1994, 48 blz. ISBN 90 72138 1. f 24,90.

Johan Melse (1887-1968) was een Zeeuws kunstenaar, wiens robuuste houtsnedden een bijzondere zeggingskracht hadden. Regionaal is zijn werk van betekenis omdat hij veelvuldig het Zeeuwse landschap tot onderwerp koos. Zijn landelijke bekendheid dankt de Goesenaar aan zijn religieuze houtsnedden, die door de hervormde predikant J.H. Gunning JHzn. zeer werden gewaardeerd. Regelmatig plaatste deze een afbeelding van Melse's werk in zijn orgaan *Pniël* en voorzag die van een meditatieve tekst. Melse voelde zich geestelijk verwant met Gunning en diens pleidooi voor de 'Una Sancta'. Maar hij werkte evenzeer voor zijn gereformeerde stadgenoot, de auteur Rudolf van Reest, als ook – het wordt in deze publikatie niet vermeld – voor prof. dr. K. Schilder, die Melse's werk prees als van bijzondere kwaliteit. Melse illustreerde de door deze hoogleraar geredigeerde kerstbundel *'t Hoogfeest naar de Schriften* uit 1939. Het her en der verschenen werk van Melse is nu overzichtelijk samengevat en toegelicht, en voorzien van een korte biografie in een verzorgde uitgave beschikbaar.

G. Harinck

- ¶ J.A. van der Does, *100 jaar Gereformeerde Kerken in Rijswijk*, uitgave Ned. Geref. Kerk Rijswijk, Oranjelaan 62, Rijswijk, 1993, 45 blz.

De auteur biedt een beknopt overzicht, dat hij zelf inleidt met op te merken, dat zijn historische terugblik geen geschiedschrijving is en zich beperkt heeft tot het verzamelen van feiten en gebeurtenissen, in het bijzonder voor de geschiedenis van de jongste vijftig jaar. Als zodanig heeft het boekje zijn waarde. Helaas is het verhaal soms wel erg summier geworden. De vrijmaking kreeg met haar voorgeschiedenis nog 4 bladzijden, maar wat Van der Does in een paar regels slechts aanduidt over het ontstaan van 'binnen- en buitenverband', is voor een buitenstaander echt niet te volgen. De geïnteresseerde lezer wordt doodleuk verwezen naar voorhanden zijnde literatuur (titels worden overigens niet meegedeeld) en ook in de beschrijving van wat erop volgde veronderstelt de auteur wel erg veel bekend. Misschien kon deze historie hem goed beschouwd niet bepaald inspireren en dat is ook wel te begrijpen. 'Wie zich in de geschiedenis van onze kerken verdiept, wordt daar niet vrolijker van',